

KESKKONNAAMET

Ivan Sergejev

planeeringute asekanter

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teie 15.09.2025 nr 13-2/3252-1

Meie 14.10.2025 nr 6-2/25/17721-2

Maakonnaplaneeringute elluviimisest Keskkonnaametis

Austatud asekanter

Palusite Keskkonnaametilt infot, kuidas on toimunud maakonnaplaneeringute elluviimine meie valitsemisala valdkondades. Palusite kirjeldada, kuidas valdkonna eesmärkide saavutamisel on lähtunud maakonnaplaneeringutest, millised on olnud maakonnaplaneeringute elluviimise kogemused (sh väljakutsed). Samuti ootate ettepanekuid maakonnaplaneeringute tõhusamaks elluviimiseks tulevikus.

Keskkonnaameti pädevusse jäävate valdkondade eesmärkide saavutamisel lähtume peamiselt üldplaneeringutest ning vähemal määral maakonnaplaneeringutest. Näiteks keskkonnalubade andmisel ja eelhinnangute koostamisel tugineme kohaliku omavalitsuse arvamusele ja üldplaneeringutes kehtestatud tingimustele. Maakonnaplaneeringuid kasutame pigem üldise taustateabena või juhul, kui üldplaneeringus on teema käsitletud pealiskaudselt (nt rohevõrgustiku osas). Samuti võib maakonnaplaneeringus leida informatsiooni infrastruktuuri objektide kohta. Maakonnaplaneeringuid kasutame pigem juhul, kui üldplaneeringus on teema käsitus puudulik. Maakonnaplaneeringu üldistusaste on sedavõrd suur, et seal seatud eesmärkide otsene elluviimine keskkonnalubades ei ole võimalik. Lubade menetlemisel lähtume kohalike omavalitsuste sisenditest, kuid aeg-ajalt tekib küsimus, kuidas toimida olukorras, kus tegevus on vastuolus eri tasandi strateegiliste planeerimisdokumentidega.

Peamised valdkonnad ja teemad, mida Keskkonnaameti ametnikud erinevate menetluste läbiviimisel maakonnaplaneeringutest kasutavad on rohevõrgustiku käsitus, taastuvenergeetika arendusalad ja nendele seatud tingimused ning taristute teemakäsitus (nt kergliiklusteed vms).

Ka metsaosakond arvestab ja rakendab raiete lubatavuse hindamisel kohalike omavalitsuste planeeringutest tulenevaid tingimusi, kuid eelkõige lähtuvalt üldplaneeringutest. Maakonnaplaneeringu ülesandeks on erinevate elementide (sh nt väärtuslike looduskoosluste säilitamiseks ja rohevõrgustiku toimimise tagamiseks) üldiste kasutustingimuste määramine ja sellega antakse suunised üldplaneeringu koostamiseks (planeerimisseaduse § 56). Tingimuste täpsustamine ning nendest tekkivate kitsenduste määramine on üldplaneeringu ülesanne (planeerimisseaduse § 75). Seega, üldplaneering peab olema kooskõlas maakonnaplaneeringuga ja sellega seatakse konkreetsemad tingimused lähtuvalt piirkonna eripäradest, maakonnaplaneering on üldisem. Väljakutseks on eelkõige see, et piirangutega alad ei jõua endiselt alati operatiivselt kohalike omavalitsuste poolt planeeringute andmekogusse

(PLANK) vajalikele andmekihtidele. Metsaraiete lubatavuse hindamisel on oluline, et planeeringu eesmärkide täitmiseks vajalikud tingimused oleksid konkreetset ja arusaadavalt sõnastatud, et neid saaks tõhusalt rakendada.

Üheks probleemiks maakonnaplaneeringute elluviimisel on rohevõrgustiku (RV) kaardikihtide ebaühtlane vormistus. Mõnedes maakondades on RV elemendid (tugialad ja koridorid) kaardikihtidel ruumikujudena eristatud, kuid mõnedes mitte. Samas on sageli sätestatud erinevad kasutustingimused RV tugialadele ja koridoridele. Kui kaardikihtidel pole ruumikujud eristatavad, siis pole võimalik ka tuvastada konkreetset asukohapunkti kehtivaid RV kasutustingimusi ja planeeringu elluviimine on pärsitud.

Samuti on mõnedes maakondades RV elementide ruumikujud kaardikihtidel kattuvad, millega tekib sama probleem, mis eristamata ruumikujude korral - konkreetset asukohapunkti kehtivaid RV kasutustingimusi pole võimalik tuvastada ja planeeringu elluviimine on pärsitud. Ka ei ole võimalik kattuvate või eristamata RV elementide korral viia läbi ruumianalüüsi (näiteks hinnata, kas planeeringus seatud looduslike alade osakaal RV-s on tagatud või mitte). Võttes aluseks planeeringute andmekogu kaardirakenduse (<https://planeeringud.ee/plank-web/#/map>), võib eristamata ruumikujude näideteks tuua Järvamaa ja Tartumaa, kattuvad ruumikujud on näiteks Lääne-Virumaal. Siiski võivad planeeringute andmekogus olevad kaardikihid kaardirakendusse liitmisel olla kohati muudetud, mistõttu tuleb üle kontrollida kõigi maakonnaplaneeringute RV kihid.

Seega on maakonnaplaneeringute elluviimisel RV kasutustingimuste järgimiseks ja kasutustingimustest kinni pidamise jälgimiseks **hädavajalik ühtlustada RV kaardikihi selliselt, et RV elemendid (tugialad ja koridorid) oleks ruumikujudena eristatud ega kattuks omavahel.**

Peale maakonnaplaneeringute kehtestamist algatatud kohalike omavalitsuste üldplaneeringute üheks oluliseks ülesandeks seati (vt nt Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi 13.03.2019 kiri nr 17-7/2019/2142) taastuveneergetika valdkonna ruumilise arengu lahendamine, sh tuuleparkide asukohtade määramine. Värskest kehtestatud maakonnaplaneeringud oleks pidanud olema sellele protsessile aluseks, kuid paraku nad seda ülesannet sisuliselt ei täida. Väga üksik maakonnaplaneering käsitles sisukamalt tuuleenergeetika potentsiaaliga alasid, eelkõige kanti planeeringusse sisse varasemate planeeringute tulemusi või nenditi (tuginedes ka üleriigilisele planeeringule), et maakonnas tuulepotentsiaal puudub ja/või arendusalasid ei kavandata (kuid ka ei välistata).

Hilisem üldplaneeringute ja kohalike omavalitsuste eriplaneeringute koostamine on selgelt näidanud, et võimalikke arendatavaid alasid (sh ka lähtudes tuulepotentsiaalst) on oluliselt laiemal alal, kui maakonnaplaneeringud näitasid. Maakonnaplaneeringutes on küll antud suuniseid edasiseks tuuleparkide planeerimisprotsessiks, kuid teatud valdkondades (millega paraku on ka Keskkonnaametil puutumus) on suunised väga üldised. Nt üleriigilisest planeeringust tulenevad suunised „Maismaal tuleb tuulikuparkide rajamiseks kasutada eelkõige endisi kaevandusalasid, muid aktiivsest inimkasutusest väljapoole jäävaid alasid ja kohti, mis võimaldavad tuuleenergia kasutamist integreeritud lahendustes“, „elektrituulikute rajamine roheline võrgustiku alale ei tohi kahjustada roheline võrgustiku toimimist ja sidusust“ jne on kahtlemata olulised, kuid hilisem areng on näidanud, et need **suunised on niivõrd üldised, et neist ei ole võimalik kinni pidada või iga omavalitsus peab lahendama neid suuniseid omast tarkusest (selleks üldiseid põhimõtteid omamata).** Paraku ei kajasta maakonnaplaneeringutes esitatud ka kuidas tuuleparkide arendamisel peab järgima LKS § 52 lg 1 esitatud põhimõtet – ehitamisel tuleb tagada kaitsealuste liikide isenditele võimalikult ohutud elu- ja liikumistingimused. Mitmed põhimõtted selleks (kasvõi eksperttöö „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“) on koostatud hiljem.

Seega, Keskkonnaameti (kes on taastuveneergetika planeeringute ja projektide planeerimisel/mõjude hindamisel kaasatavaks või asjaomaseks asutuseks) hinnangul **on maakonnaplaneeringute elluviimine taastuveneergetika valdkonnas kindlasti olnud vaevaline.** Tuleb küll märkida, et olukorda pole hõlbustanud ka maakonnaplaneeringute kehtestamise järgselt kasvanud ambitsioonid taastuveneergetika kasutuselevõtu kui ka muud asjaolud.

Kokkuvõtvalt on maakonnaplaneeringute elluviimise kogemus näidanud, et nende tõhusam rakendamine eeldab ühtlasemat ruumiandmete esitust, selgemaid suuniseid valdkondade lõikes ning tihedamat sidusust üldplaneeringutega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Pauli Saag 5353 8356 (rohevõrgustiku teemad)
pauli.saag@keskkonnaamet.ee

Märt Öövel 5306 8315 (taastuvenergeetika arendusalad)
mart.oovel@keskkonnaamet.ee

Liilia Tamm 5692 8735 (metsanduse teemad)
liilia.tamm@keskkonnaamet.ee

Ester Pindmaa 5696 6409
ester.pindmaa@keskkonnaamet.ee